

modo currus Dei, significavit hoc nomine. Hanc immanendo et regendo perducit in finem tanquam currum suum, velut in locum aliquem destinatum. « Initium enim Christus, deinde qui sunt Christi in præsentia ejus, deinde » finis¹. » Hæc est sancta Ecclesia: quæ sunt quod sequitur: « Millia lætantium. Spe enim sunt gaudentes, » donec perducantur in finem; quem nunc expectant per patientiam². Mirifice autem, cum dixisset: « Millia lætantium: » continuo subjecit, « Dominus in illis. » Ne miremur quod lætentur, « Dominus in illis. Nam per » multas tribulationes oportet nos introire in regnum » Dei³, » sed, « Dominus in illis. » Ideo etsi sunt, « Quasi tristes, semper tamen gaudentes⁴, » nec jam in ipso fine quo nondum venerunt, « Sed spe sunt gaudentes, » et in tribulatione patientes⁵: » quoniam « Dominus in » illis, in Sina in sancto. » In nominum Hebræorum interpretationibus invenimus Sina interpretari mandatum: et alia quædam interpretatur, sed hoc puto præsentī loco aptius convenire. Reddens enim causam quare lætarentur illa millia, quibus constat currus Dei: « Dominus, inquit, » in illis, in Sina in sancto: » id est, Dominus in illis, in mandato; quod mandatum sanctum est, sicut dicit Apostolus: « Itaque lex quidem sancta, et mandatum sanctum » et justum et bonum⁶. » Sed quid prodesset mandatum, nisi Dominus ibi esset, de quo dicitur: « Deus enim est » qui operatur in vobis et velle et operari pro bona voluntate⁷. » Nam mandatum sine Domini adjutorio litera est occidens⁸. « Lex enim subintravit, ut abundaret » delictum⁹. » Sed quoniam « Plenitudo Legis charitas » est¹⁰, » ideo per charitatem Lex impletur, non per ti-

¹ 1 Cor. xv, 23, 24. — ² Rom. viii, 25. — ³ Act. xiv, 21. — ⁴ 2 Cor. vi, 10. — ⁵ Rom. xii, 12. — ⁶ Id. vii, 12. — ⁷ Philip. ii, 13. — ⁸ 2 Cor. iii, 6. — ⁹ Rom. v, 20. — ¹⁰ Id. xiii, 10.

morem. « Charitas enim Dei diffusa est in cordibus nostris » per Spiritum sanctum qui datus est nobis¹. » Ideo lætantur hæc millia. Tantum enim faciunt justitiam Legis quantum adjuvantur Spiritu gratiæ; quoniam « Dominus » in illis, in Sina in sancto. »

XXV. Deinde ad ipsum Dominum locutione conversa: « Ascendisti, inquit, in altum, captivasti captivitatem, » accepisti dona in hominibus². » Hoc Apostolus sic commemorat, sic exponit de Domino Christo loquens: « Unicuique autem nostrum, inquit, datur gratia secundum mensuram donationis Christi: propter quod dicit: » Ascendit in altum, captivavit captivitatem, dedit dona » hominibus. Quod autem ascendit, quid est, nisi quia » et descendit in inferiores partes terræ? Qui descendit, » ipse est et qui ascendit super omnes coelos, ut adimpleret » omnia³. » Christo ergo sine dubitatione dictum est: « Ascendisti in altum, captivasti captivitatem, accepisti » dona in hominibus. » Nec moveat quod Apostolus idem testimonium commemorans non ait: « Accepisti dona in » hominibus; » sed, « Dedit dona hominibus. » Ille quippe auctoritate apostolica secundum hoc locutus est, quod Deus cum Patre Filius. Secundum hoc quippe dedit dona hominibus, mittens eis Spiritum sanctum, qui Spiritus est Patris et Filii. Secundum illud vero quod idem ipse Christus in corpore suo intelligitur, quod est Ecclesia, propter quod et membra ejus sunt sancti et fideles ejus, unde eis dicitur: « Vox autem estis corpus Christi et membra⁴: » procul dubio et ipse accepit dona in hominibus. Christus quippe ascendit in altum, et sedet ad dexteram Patris⁵: sed nisi et hic esset in terris, non inde clamasset: « Saule, Saule, quid me persequeris⁶? » Cum igitur idem

¹ Rom. v, 5. — ² Psal. lxvii, 19. — ³ Ephes. iv, 7-10. — ⁴ 1 Cor. xii, 27. — ⁵ Marc. xvi, 20. — ⁶ Act. ix, 4.

ipse dicat : « Quando uni ex minimis meis fecistis , mihi » fecistis¹ ; » quid dubitamus eum accipere in membris suis , quæ dona membra ejus accipiunt ?

XXVI. Sed quid est : « Captivasti captivitatem ? » Utrum quia vicit mortem , quæ captivos tenebat in quibus regnabat ? an ipsos homines appellavit captivitatem , qui captivi sub diabolo tenebantur ? Cujus rei mysterium continet etiam titulus illius Psalmi : « Quando domus ædificabatur post captivitatem² : » id est , Ecclesia post gentilitatem . Ipsos itaque homines , qui captivi tenebantur , appellans captivitatem , sicut militia cum dicitur et intelliguntur qui militant , eandem captivitatem a Christo captivatam dicit . Cur enim non sit captivitas felix , si et ad bonum homines possunt capi ? Unde Petro dictum est : « Ex hoc jam homines eris capiens³ . » Captivati ergo , quia capti , et capti quia subjugati ; sub lene illud jugum missi⁴ , liberati a peccato cujus servi erant , et justitiæ servi facti cujus liberi erant⁵ . Unde et ipse in illis est , qui « Dedit » dona hominibus , et , accepit dona in hominibus . » Ideoque in ista captivitate , in ista servitute , in isto curru , sub isto jugo non sunt millia plorantium , sed , « Millia » lætantium . Dominus quippe in illis , in Sina , in sancto⁶ . » Cui sensui congruit et alia interpretatio , qua interpretatur Sina Mensura . Nam de his donis lætitiæ spiritualis Apostolus loquens id quod supra commemoravi : « Unicuique » autem nostrum , inquit , data est gratia secundum mensuram donationis Christi . » Ac deinde sequitur , quod etiam hic sequitur : « Propter quod dicit : Ascendit in » altum , captivavit captivitatem , dedit dona hominibus⁷ : » quod hic est , « Accepisti dona in hominibus . » Quid hac et illa veritate concordius ? quid manifestius ?

¹ Math. xx , 40. — ² Psal. xcvi , 1. — ³ Luc. v , 30. — ⁴ Matth. i , 30. — ⁵ Rom. vi , 18. — ⁶ Psal. lxxvii , 18. — ⁷ Ephes. iv , 7 , 8.

XXVII. Sed quid deinde adjungit ? « Etenim qui non » credunt inhabitare¹ : » vel quod nonnulli codices habent . « Etenim non credentes inhabitare : » Nam quid sunt aliud non credentes , nisi qui non credunt ? de quibus dictum sit , non est facilis intellectus . Tanquam enim ratio redderetur superiorum verborum , cum dictum esset : « Captivasti captivitatem , accepisti dona in hominibus : » ita subjunctum est : « Etenim qui non credunt inhabitare , » id est , non credentes ut inhabitarent . Quid est hoc ? de quibus hoc dicit ? An illa captivitas antequam transiret in bonam captivitatem , unde fuerit mala captivitas ostendit ? Non credendo enim possidebantur ab inimico , « Qui operatur in filiis diffidentiae : in quibus et » vos , inquit , fuistis aliquando , cum viveretis in illis² . » Donis ergo gratiæ suæ , qui accepit dona in hominibus , captivavit istam captivitatem . Etenim non credentes erant ut inhabitarent . Nam fides eos inde liberavit , ut jam credentes inhabitent in domo Dei , facti et ipsi domus Dei , et currus Dei millium lætantium .

XXVIII. Unde qui hæc canebat , in Spiritu ea prævidens , impletus etiam ipse lætitia eructavit hymnum , dicens : « Dominus Deus benedictus , benedictus Dominus » Deus de die in diem³ . » Quod nonnulli codices habent , » Die quotidie . » Quia sic habent Græci , *ἡμέραν καθ'ἡμέραν* : quod verius exprimeretur , « Die quotidie . » Quam puto locutionem hoc significare quod dictum est : « De die in » diem . » Quotidie quippe hoc agit usque in finem , captivat captivitatem , accipiens dona in hominibus .

XXIX. Et quoniam currum illum ducit in finem sequitur et dicit : « Prosperum iter faciet nobis Deus sanitarum » nostrarum , Deus noster , Deus salvos faciendi⁴ . » Multum gratia commendatur . Quis enim salvus esset , nisi ipse

¹ Psal. lxxvii , 19. — ² Ephes. ii , 2 , 3. — ³ Psal. lxxvii , 20. — ⁴ Ibid. 21.

sanaret? Sed ne occurreret cogitationi: Cur ergo morimur, si per ejus gratiam salvi facti sumus? continuo subjecit: « Et Domini exitus mortis: » tanquam diceret: Quid indignaris humana conditio habere te exitum mortis? Et Domini tui exitus non alius quam mortis fuit. Potius ergo consolare quam indignare: nam « Et Domini exitus mortis. Spe enim salvi facti sumus: si autem quod non videmus speramus, per patientiam expectamus¹. » Patienter ego etiam ipsam mortem feramus, illius exemplo, qui licet nullo peccato esset debitor mortis, et Dominus esset, a quo nemo animam tolleret, sed ipse eam a semetipso poneret, etiam ipsius fuit exitus mortis.

XXX. « Verumtamen Deus conquassabit capita inimicorum suorum, verticem capilli perambulantium in delictis suis²: » id est, nimis se extollentium, nimis superbientium in delictis suis: in quibus saltem humiles esse deberent, dicentes: « Domine, propitius esto mihi peccatori. » Sed conquassabit eorum capita: « Quoniam qui se exultat, humiliabitur³. » Ac per hoc quamvis et Domini sit exitus mortis: tamen idem Dominus, quoniam Deus est, et voluntate, non necessitate, secundum carnem mortuus est: « Conquassabit capita inimicorum suorum; » non solum eorum qui crucifixo illudentes et moventes capita dicebant: « Si Filius Dei est, descendat de cruce; » sed etiam omnium extollentium se adversus doctrinam ejus, et tanquam mortem hominis irridentium. Idem quippe ipse de quo dictum est: « Alios salvos fecit, semetipsum non potest salvum facere⁴. Deus est sanitatum nostrarum, et Deus est salvos faciendi: » sed propter humilitatis et patientiæ documentum et sanguine suo delendum nostrorum chirographum peccatorum, etiam

¹ Rom. viii, 24. — ² Psal. lxxvii, 22. — ³ Luc. xviii, 13, 14. — ⁴ Matth. xxv, 1, 40 et 42.

suum esse voluit exitum mortis, ne mortem timeremus istam, sed illam potius unde nos liberavit per istam. Verumtamen illusus et mortuus « Conquassabit capita inimicorum suorum, » de quibus ait: « Resuscita me, et reddam illis¹: » sive bona pro malis, dum sibi subdit capita credentium; sive justa pro injustis, dum punit capita superbientium. Utroque enim modo conquassantur et confringuntur capita inimicorum, cum a superbia deiciuntur, sive humilitate correcti, sive in ima Tartari abrepti.

XXXI. « Dixit Dominus: Ex Basan convertar²: » vel ut nonnulli codices habent, « Ex Basan convertam. » Ille quippe convertit ut salvi simus, de quo supra dictum est: « Deus sanitatum nostrarum, et Deus salvos faciendi. » Ei quippe et alibi dicitur: « Deus virtutum converte nos, » et ostende faciem tuam, et salvi erimus³. » Item alibi: « Converte nos Deus sanitatum nostrarum⁴. » Ille autem dixit: « Ex Basan convertam. » Basan interpretatur confusio. Quid est ergo, convertam ex confusione, nisi quia confunditur de peccatis suis, qui pro eis dimittendis precatur misericordiam Dei? Inde est quod ille Publicanus nec oculos ad coelum audebat levare: ita se considerans confundebatur; sed descendit justificatus⁵, quia « Dixit Dominus: Ex Basan convertam. » Basan interpretatur et siccitas: et recte intelligitur Dominus ex siccitate convertere, id est, ex inopia. Nam qui sibi videntur copiosi, cum sint famelici; et pleni, cum sint inanissimi; non convertuntur. « Beati enim qui esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur⁶. » Ex ista Dominus siccitate convertit: de anima quippe sicca illi dicitur: « Extendi manus meas ad te, anima mea velut terra

¹ Psal. xl, 11. — ² Id. lxxvii, 23. — ³ Id. lxxix, 20. — ⁴ Id. lxxxiv, 5. — ⁵ Luc. xviii, 13. — ⁶ Matth. v, 6.

» sine aqua tibi¹. » Illud quoque non absurde intelligitur, quod habent alii codices : « Ex Basan convertar. » Convertitur enim ad nos etiam ipse qui dicit : « Convertimini ad me, et ego convertar ad vos² : » et non, si extra confusionem, cum peccatum nostrum ante nos est semper³; et extra siccitatem, qua ejus desideramus imbrem, qui pluviam voluntariam segregavit hæreditati suæ. Nam siccitate infirmata est, ipse vero conversus perfecit eam, cui dicitur : « Et conversus vivificasti me⁴. Dixit » ergo Dominus : Ex Basan convertam, convertam in profundum maris. » Si « Convertam, » quare « In profundum maris? » In se ipsum quippe convertit Dominus, cum salubriter convertit, et non est utique ipse profundum maris. An fallit forte latina locutio, et pro eo positum est « In profundum, » quod est profunde? Non enim ille se convertit : sed ibi convertit eos qui in profundo hujus sæculi jacent demersi pondere peccatorum, ubi conversus ille dicit : « De profundis clamavi ad te, Domine⁵. » Si autem non est « Convertam, » sed, « Convertar in profundum maris; » hoc intelligitur dixisse Dominum nostrum, quod sua misericordia converteretur etiam in profundum maris, ad eos quoque liberandos, qui essent etiam desperatissimi peccatores. Quanquam in aliquo græco invenerim, non « In profundum, » sed, « In profundis, » hoc est, ἐν βάθει; quod priorem sensum confirmat, quod etiam ibi Deus convertat ad se de profundis clamantes. Qui et si intelligatur ibi ipse converti ad liberandos etiam tales, non est incongruum : et ita eos convertit, vel ad eos liberandos ita convertitur, ut tinguatur pes ejus in sanguine. Quod ad ipsum Dominum Prophetam dicit : « Ut tinguatur pes tuus in sanguine⁶ : » id est,

¹ Psal. cxxii, 6. — ² Zach. i, 3. — ³ Psal. l, 5. — ⁴ Id. lxx, 20. — ⁵ Id. cxxix, 1. — ⁶ Id. lxxvii, 24.

ut ipsi qui ad te convertuntur, vel ad quos liberandos converteris, licet in profundo maris onere iniquitatis depressi fuerint, in tantum gratia tua proficiant, quoniam, « Ubi abundavit peccatum, superabundavit gratia¹, » ut fiant pes tuus inter membra tua, ad annuntiandum Evangelium tuum, et pro nomine tuo diu ducentes martyrium, usque ad sanguinem certent. Sic enim, ut arbitror, convenientius intelligitur pes ejus tinctus in sanguine.

XXXII. Denique adjungit : « Lingua canum tuorum » ex inimicis ab ipso² : » eosdem ipsos qui usque ad sanguinem fuerant pro fide evangelica certaturi, etiam canes vocans, tanquam pro suo Domino latrantes. Non illos canes, de quibus dicit Apostolus : « Cavete canes³ : » sed illos qui edunt de micis, quæ cadunt de mensa dominorum suorum. Hoc enim confessa Chananæa meruit audire : « O mulier, magna est fides tua, fiat tibi sicut vis⁴. » Canes laudabiles, non detestabiles; fidem servantem domino suo, et pro ejus domo contra inimicos latrantes. Non enim tantummodo, « Canum » dixit, sed, « Canum » tuorum : » nec eorum dentes, sed lingua laudata est : quoniam non utique frustra, nec sine magno sacramento Gedeon solos eos jussus est ducere, qui fluminis aquam sicut canes lamberent; talesque non amplius quam trecenti in tanta multitudine inventi sunt⁵. In quo numero crucis signum est propter τ litteram, quæ in græcis numerorum notis trecentos significat. De talibus canibus et in alio Psalmo dicitur : « Convertentur ad vesperam, et » famem patientur ut canes⁶. » Nam et quidam canes reprehensi sunt a propheta Isaïa, non ideo quod canet essent, sed quod latrare nescirent, et dormire amarent⁷. Ubi utique demonstravit, quia si vigilarent et pro domino

¹ Rom. v, 20. — ² Psal. lxxvii, 24. — ³ Philip. iii, 2. — ⁴ Matth. xv, 28. — ⁵ Judic. vii, 5, 6. — ⁶ Psal. lxxviii, 15. — ⁷ Isaï. lxxvi, 10.

suo latrarent, laudabiles canes essent: sicut laudantur isti, de quibus dicitur: «Lingua canum tuorum.» Quos tamen Propheta ex inimicis futuros esse prædixit, per illam scilicet, conversionem, de qua superius loquebatur. Unde et ille Psalmus: «Convertentur, inquit, ad vesperam, et famem patientur ut canes.» Deinde veluti quærentibus unde hoc illis tantum bonum, ut canes ejus fierent, cujus fuerant inimici, responsum est: «Ab ipso.» Sic enim legitur: «Lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso.» Ipsius utique dilectione, ipsius misericordia, ipsius gratia. Nam quando id possent a se ipsis? Etenim cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem Filii ejus¹: ad hoc et Domini fuit exitus mortis.

XXXIII. «Visi sunt gressus tui, Deus².» Gressus quibus venisti per mundum, tanquam in illo curru peragraturus orbem terrarum; quos et nubes in Evangelio sanctos et fideles suos significat, ubi ait: «Amodo videbitis Filium hominis venientem in nubibus³.» Excepto illo adventu in quo erit iudex vivorum atque mortuorum⁴: «Amodo, inquit, videbitis Filium hominis venientem in nubibus. Hi gressus tui visi sunt,» id est, manifestati sunt, revelata gratia Testamenti Novi. Unde dictum est: «Quam speciosi pedes eorum qui annuntiant pacem, qui annuntiant bona⁵!» Hæc enim gratia et isti gressus latebant in Vetere Testamento: cum autem venit plenitudo temporis, et placuit Deo revelare Filium suum, ut annuntiaretur in gentibus⁶, «visi sunt gressus tui, Deus:» gressus Dei mei, regis qui est in sancto. «In quo sancto, nisi in templo suo? «Templum enim Dei sanctum est,» inquit, quod estis vos⁷.»

XXXIV. Ut autem gressus isti viderentur, «Prævene-

¹ Rom. v, 10. — ² Psal. lxxvii, 25. — ³ Matth. xxvi, 64, et Marc. xiii, 26. — ⁴ 2 Tim. iv, 1. — ⁵ Rom. x, 15. — ⁶ Gal. iv, 4. — ⁷ 1 Cor. iii, 17.

» runt principes conjuncti psallentibus, in medio adolescentularum tympanistiarum¹.» Principes sunt Apostoli: ipsi enim prævenerunt, ut populi sequerentur. «Prævenerunt,» annuntiantes Novum Testamentum: «conjuncti psallentibus,» de quorum bonis operibus etiam visibilibus, tanquam organis laudis, glorificaretur Deus. Iidem autem principes «In medio adolescentularum tympanistiarum,» in ministerio scilicet honorabili: nam ita sunt in medio ministri præpositi Ecclesiarum novarum; hoc enim est, «Adolescentularum:» carne edomita Deum laudantium; hoc enim est «Tympanistiarum,» eo quoa tympana fiant corio siccato et extento.

XXXV. Ideo ne quisquam carnaliter ista acciperet, et ex his verbis quosdam luxuriæ choros in animum induceret, sequitur et dicit: «In Ecclesiis benedicite Dominum:» tanquam diceret, Utquid, cum auditis adolescentulas tympanistrias, lasciva delectamenta cogitatis? «In Ecclesiis benedicite Dominum.» Ecclesiæ quippe vobis hac mystica significatione monstrantur: Ecclesiæ sunt adolescentulæ, nova gratia decoratæ: Ecclesiæ sunt tympanistriæ, castigata carne spiritaliter sonoræ. «In Ecclesiis ergo benedicite Dominum, Deum de fontibus Israël².» Inde quippe prius elegit quos fontes faceret. Nam inde sunt electi Apostoli; et hi primitus audierunt. «Qui biberit ex aqua quam ergo dabo, non sitiet unquam, sed fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam³.»

XXXVI. «Ibi Benjamin adolescentior in extasi⁴.» Ibi Paulus novissimus Apostolorum, qui dicit: «Nam et ego» Israëlita sum ex semine Abraham, de tribu Benjamin⁵.» Sed plane in extasi, expavescentibus omnibus tam mag-

¹ Psal. lxxvii, 26. — ² Ibid. 27. — ³ Joan. iv, 13, 14. — ⁴ Psal. lxxvii, 28. — ⁵ Philip. iii, 5.

num in ejus vocatione miraculum. Extasis namque est mentis excessus : quod aliquando pavore contingit; nonnunquam vero per aliquam revelationem alienatione mentis a sensibus corporis, ut spiritui quod demonstrandum est demonstratur. Unde intelligi etiam sic potest quod hic positum est, in extasi; quia cum ei persecutori dictum esset de cœlo : « Saule, Saule, quid me persequeris¹ : » adempto lumine oculorum carnalium, respondebat Domino, quem spiritu videbat; qui autem cum illo erant, vocem respondentis audiebant, neminem tamen videntes cui loqueretur. Potest hic extasis etiam illa ejus intelligi, de qua ipse loquens ait, scire se hominem raptum usque in tertium cœlum; sive autem in corpore, sive extra corpus, nescire : sed raptum in paradysum, audisse ineffabilia verba, quæ non liceret homini loqui². « Principes Juda » duces eorum, principes Zabulon, principes Nephthalim³. » Cum Apostolos significet principes, ubi est et « Benjamin adolescentior in extasi, » quibus verbis Paulum significari nemo ambigit; vel nomine principum omnes significantur in Ecclesiis excellentes atque imitatione dignissimi : quid sibi volunt hæc nomina tribuum Israëlitarum? Si enim tantum Judæ mentio fieret, quoniam ex hac tribu reges fuerant, ex qua et Dominus Christus secundum carnem⁴; ideo ex hac tribu putaremur figuratos etiam principes Testamenti Novi : cum vero adjungit « Principes Zabulon, principes Nephthalim; » quisquam forsitan dicat ex his tribubus Apostolos fuisse, ex aliis autem non fuisse. Quod licet unde probari hoc posset non videam, tamen quia nec unde refellatur invenio, et hoc loco principes Ecclesiarum, ducesque eorum qui in Ecclesiis benedicunt Dominum, video commendari; non absurde etiam istum sensum probo : sed plus me delectat quod ex

¹ Act. ix, 4. — ² 2 Cor. xii, 2-4. — ³ Psal. lxxvii, 28. — ⁴ Rom. ix, 9.

istorum nominum interpretatione clarescit. Hebræa quippe sunt nomina : quorum Juda confessio interpretari dicitur, Zabulon habitaculum fortitudinis, Nephthalim dilatatio mea. Quæ omnia verissimos nobis insinuant principes Ecclesiarum, dignos ducatu, dignos imitatione, dignos honoribus. Martyres namque in Ecclesiis locum summum tenent, atque apice sanctæ dignitatis excellunt. Jam vero in martyrio prima confessio est, et pro illa quidquid acciderit tolerandi sequens assumitur fortitudo; deinde post omnia tolerata, finitis angustiis, latitudo consequitur in præmio. Potest et sic intelligi, ut quoniam tria hæc præcipue commendat Apostolus, fidem, spem, charitatem¹; confessio fit in fide, fortitudo in spe, latitudo in charitate. Fidei quippe res est, ut corde credatur ad justitiam, ore autem confessio fiat ad salutem². In passionibus autem tribulationum res tristes est, sed spes fortis est. « Si enim quod non videmus speramus, per patientiam expectamus³. » Latitudinem vero præstat charitatis in corde diffusio. « Nam consummata charitas foras » mittit timorem⁴ : » Qui timor tormentum habet per animæ angustias. « Principes ergo Juda duces eorum : » qui in Ecclesiis benedicunt Dominum. « Principes Zabulon, principes Nephthalim : » principes confessionis, fortitudinis, latitudinis; principes fidei, spei, charitatis.

XXXVII. « Manda, Deus, virtutem tuam. Unus enim Dominus noster Jesus Christus, per quem omnia, et nos » in ipso⁵, » quem legimus Dei Virtutem et Dei Sapientiam⁶. Quomodo autem Deus mandat Christum suum, nisi dum eum commendat? « Commendat enim Deus charitatem suam in nobis, quoniam dum adhuc peccatores » essemus, Christus pro nobis mortuus est⁷. Quomodo

¹ 2 Cor. xiii, 13. — ² Rom. x, 10. — ³ Id. viii, 25. — ⁴ 1 Joan. iv, 18. — ⁵ 1 Cor. viii, 6. — ⁶ Id. i, 24. — ⁷ Rom. v, 8.